

Lewiler kitaby

Giriş

«Lewiler» kitabynda Hudaýyň Musa pygambere beren kanunlary we tabşyryklary beýan edilýär. Kitap lewi tiresinden bolan adamlaryň hatyrasyna «Lewiler» diýip atlandyrylýar. Lewiler mukaddes çadyrda Rebbiň aýratyn hyzmatkärleridiler. Ruhanylar hem öz asly boýunça lewi tiresindendirler. Kitapda esasan-da ruhanylaryň we beýleki lewileriň borçlary beýan edilýär. Olar gurbanlyklar, Hudaýa sadakalar we Günäden saplanma günü ýaly dini baýramlary geçirýärler (16:1-34, 23:26-32). Islendik günä: agyr günä, ýeňil günä—tapawudy ýok, mukaddes öýi murdar edip bilýärdi. Şonuň üçin-de, günäden saplanmak üçin berilýän gurbanlyklar dürli-dürlüdi. Olaryň bary bu kitapda jikme-jik beýan edilýär. Bu gurbanlyklar adamlary Hudaý bilen ýaraşdyrmaga ýardam edýärdi. Şeýle hem Lewiler kitaby halal we haram mal, egin-eşik üçin ulanylmalý matalar, garyplar barada edilmeli alada hakyndaky kanunlardan ybaratdyr.

Kitapda her kyrk dokuz ýyldan bir ýyly baýram etmek barada gürrüň edilýär. Şol ýyl ýer başky eýesine gaýtarylyp berilmelidi (25:8-17). Her ýedinji ýyl topraga dynç bermek üçin, ýer ekişsiz galdyrylmalydy (25:1-6). Ýer hakyndaky kanunlar gaty wajypdy, çünki ýer aslynda Hudaýyňky bolup, hojalyklaryň we tutuş jemgyýetiň ykdysady esasydy.

Kitabyň köp bölegi kanunlardan ybaratdyr. Beýleki bölümlerde halk we ruhanylar Hudaýyň görkezmelerini gulak asanda ýa-da ret edende, olara näme bolýandygy beýan edilýär. Hudaý Özüne garşy baş göterenleri dessine jezalandyryp, Özüne gulak asanlara bolsa şu wadany berdi:

«Men siziň arañyzda bolup, siziň Hudaýyňyz bolaryn, sizem Meniň halkym bolarsyňyz. Müsürlileriň guly bolup galmasynlar diýip, sizi Müstürden alyp çykan Hudaýyňyz Reb Mendirin. Sizi olaryň elinden azat edip, başyňyzy dik tutduryp ýöreden Mendirin»

(26-njy bap, 12-13-nji aýatlar).

Mazmuny

Sadakalar we gurbanlyklar baradaky kanunlar 1:1—7:38

Harunyň we onuň ogullarynyň ruhanylyga bellenişi 8:1—10:20

Halallyk we haramlyk baradaky kanunlar 11:1—15:33

Günäden saplanma günü 16:1-34

Durmuşda we Hudaýa sežde etmekde mukaddes bolmak baradaky kanunlar 17:1—27:3

Dürli meseleler baradaky kanunlar 17:1—20:27

Ruhanylar üçin düzgünler 21:1—22:33

Dini baýramlar üçin görkezmeler 23:1—25:55

Ýalkanyşlar we jezalar 26:1-46

Rebbe wadalar we gurbanlyklar baradaky kanunlar 27:1-34

1-nji bap

Ýakma gurbanlygy

¹ Reb Özüne ýüz tutulýan çadyrdan Musany çagyryp, oňa şeýle diýdi: ² «Ysraýyl halkyna aýt, Rebbe mal gurbanlyk bermek isleýänler, goý, gara mallardan ýa-da dowarlardan bersinler. ³ Siz gara maly ýakma gurbanlyk berseňiz, malyňyz şikessiz öküççe bolsun. Rebbiň bu gurbanlygy siziň adyňyzdan kabul ederi ýaly, siz bu ýakma gurbanlygyny Rebbe ýüz tutulýan çadyryň agzyna getirin. ⁴ Ýakma gurbanlyk berýän malyň eýesi, onuň kellesine elini goýsun we Hudaý ol maly sizi günäleriňizden saplaýan gurbanlyk hökmünde kabul eder. ⁵ Soňra öküçäniň eýesi Rebbiň huzurynda onuň damagyny çalsyn. Harunyň ogullary — ruhanylar bolsa onuň ganyny Rebbe hödür edip, ony Rebbe ýüz tutulýan çadyryň agzyndaky gurbanlyk sypasynyň çar tarapyna serpsinler. ⁶ Soňra gurbanlyk malyň eýesi ony soýup, böleklesin. ⁷ Ruhany Harunyň ogullary gurbanlyk sypasynyň üstünde odun örüp, ot ýaksynlar. ⁸ Soňra Harunyň ogullary — ruhanylar böleklenen eti, malyň kellesidir içýagy bilen bilelikde gurbanlyk sypasynyň üstünde ýanyp duran otda goýsunlar. ⁹ Malyň garyn içegeleri we aýaklary suwa ýuwulsyn. Ruhany bolsa bularyň hemmesini gurbanlyk sypasynda ýaksyn. Rebbe tutuşlygyna ot üstü bilen berilýän bu ýakma gurbanlygynyň ysy Oňa ýakymlydyr.

¹⁰ Dowarlardan alnan janly ýakma gurbanlyk berilýän bolsa, onda bu gurbanlyk janlysy hiç bir şikessiz goç ýa-da erkeç bolsun. ¹¹ Malyň eýesi gurbanlyk janlysynyň damagyny gurbanlyk sypasynyň demirgazyk tarapynda, Rebbiň huzurynda çalsyn. Harunyň ogullary — ruhanylar bolsa gurbanlyk janlysynyň ganyny gurbanlyk sypasynyň çar tarapyna serpsinler. ¹² Soňra malyň eýesi gurbanlyk janlysyny böleklesin. Ruhany bolsa ol bölekleri janlynyň kellesidir içýagy bilen bilelikde gurbanlyk sypasynda ýanyp duran otda goýsun. ¹³ Gurbanlyk janlysynyň garyn içegeleri we aýaklary suwa ýuwulsyn. Onsoň ruhany bularyň hemmesini gurbanlyk sypasynda ýaksyn. Rebbe tutuşlygyna ot üstü bilen berilýän bu ýakma gurbanlygynyň ysy Oňa ýakymlydyr. ¹⁴ Eger Rebbe ýakma gurbanlyk hökmünde guş hödürlenilýän bolsa, onda siziň gurbanlyk guşuňyz gumry ýa-da kepderi bolsun. ¹⁵ Ruhany gurbanlyk guşunyň boýnuny ýolup, onuň kellesini gurbanlyk sypasynda ýaksyn. Onuň ganyny gurbanlyk sypasynyň gapdalyna sykyp akdyrsyn. ¹⁶ Ruhany guşuň petekesini içindäki zatlary bilen bile alyp, gurbanlyk sypasynyň gündogar tarapyna, küň atylýan ýere taşlasyň. ¹⁷ Soňra ruhany guşuň ganatlaryndan tutup, ony ikä bölsün, ýöne bölekleri biri-birinden doly bölüp aýyrmasyň. Onsoň ol guş gurbanlyk sypasynda ýaksyn. Rebbe tutuşlygyna ot üstü bilen berilýän bu ýakma gurbanlygynyň ysy Oňa ýakymlydyr.